ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420159519
Lietas arhīva Nr. AA43-0457-20/4
ECLI:LV:ADAT:2020:0420.A420159519.10.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 20.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesnese Irina Kaļiņina un tiesnese Margarita Osmane

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA "ILPEKS" pieteikuma par Ekonomikas ministrijas 2019.gada 7.februāra lēmuma Nr.3.11-6/2019/84 atcelšanu, sakarā ar SIA "ILPEKS" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ekonomikas ministrijas (turpmāk – ministrija) 2018.gada 25.oktobra lēmumu Nr.2.8.1-7/2018/383 (turpmāk – sākotnējais lēmums) tika atcelts ministrijas 2009.gada 25.novembra lēmums Nr.1-6.1-986 "Par tiesību piešķiršanu pārdot obligātā iepirkuma ietvaros elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus", ar kuru pieteicējai SIA "ILPEKS" tika piešķirtas tiesības pārdot Greivuļu hidroelektrostacijā "Greivuļu HES" (kadastra Nr.7842 005 0035) Audriņu pagastā, Rēzeknes novadā (turpmāk – Greivuļu HES) uz Rēzeknes upes saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, nosakot elektroenerģijas iepirkuma apjomu gadā līdz 750 MWh.

Ar sākotnējo lēmumu pieteicējai uzlikts pienākums viena mēneša laikā atmaksāt AS "Enerģijas publiskais tirgotājs" visu atbalstu, kas pārsniedz tirgus cenu, par elektroenerģijas pārdošanu obligātā iepirkuma ietvaros, ko AS "Enerģijas publiskais tirgotājs" ir izmaksājusi pieteicējai visā atbalsta periodā kopš 2018.gada 18.jūnija (ieskaitot).

Sākotnējā lēmuma pamatojumā ietverti turpmāk minētie apsvērumi.

[1.1] Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) 2018.gada 31.maija izziņu Nr.64333 pieteicējai ir VID administrēto nodokļu un nodevu parāds 91 105,94 *euro* apmērā (stāvoklis uz 2018.gada 26.maiju).

[1.2] Ministrija nosūtīja pieteicējai brīdinājuma vēstuli, norādot, ka nodokļu parāda dēļ tā var zaudēt tai piešķirtās tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ja trīs mēnešu laikā no brīdinājuma saņemšanas dienas ministrijai netiks iesniegts apliecinājums tam, ka nodokļu parāds ir samaksāts.

[1.3] Brīdinājuma vēstulē norādītajā termiņā (līdz 2018.gada 18.septembrim) ministrijā netika saņemts apliecinājums, ka pieteicējas nodokļu parāda kopsumma nepārsniedz 150 *euro*.

[1.4] Saskaņā ar VID 2018.gada 19.oktobra vēstuli Nr.8.16.1-4/265772 pieteicējai laika periodā no 2018.gada 11.jūnija līdz 18.septembrim ir VID administrēto nodokļu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu parādi, kas pārsniedz 150 *euro*.

[1.5] Ministrija konstatēja, ka pieteicējai ir nodokļu parādi, kas pārsniedz 150 *euro*, un atzina, ka pieteicēja neatbilst Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumu Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" (turpmāk arī – Noteikumi Nr.262) $60.^2$ punktā noteiktajiem kritērijiem, ir iestājušies noteikumos Nr.262 paredzētie priekšnosacījumi, lai atceltu ministrijas 2009.gada 25.novembra lēmumu Nr.1-6.1-986, ar kuru pieteicējai tika piešķirtas tiesības pārdot Greivuļu HES saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros līdz 750 MWh gadā.

Sākotnējo lēmumu pieteicēja apstrīdēja.

[2] Ar ministrijas 2019.gada 7.februāra lēmumu Nr.3.11-6/2019/84 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts, norādot Lēmumā šādu pamatojumu.

[2.1] Pieteicēja argumentē, ka ir strīds par dabas resursu nodokļa parāda esību (ierosināta administratīvā lieta Nr.A420243717).

[2.2] Saistībā ar AS "Enerģijas publiskais tirgotājs" sniegto viedokli ministrija norādīja, ka ikviena situācija jāizvērtē individuāli, ievērojot normatīvajos aktos ietverto regulējumu.

Atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 81.panta trešo daļu, ministrija norādīja, ka lēmums, kas pieņemts, izskatot sūdzību par sākotnējo administratīvo aktu, nedrīkst būt iesniedzēja interesēm nelabvēlīgāks, izņemot gadījumu, kad

augstāka iestāde konstatē, ka ir pārkāptas obligātās materiālo tiesību normas vai pārkāptas tādas procesuālo tiesību normas, kas aizsargā sabiedrības intereses.

[3] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, norādot pieteikumā šādus argumentus.

[3.1] Izskatāmajā gadījumā jāpiemēro likuma "Par nodokļiem un nodevām" 20.pants.

Ne katrs nodokļa parāds ir uzskatāms par nodokļu parādu Noteikumu Nr.262 60.^{2} punkta izpratnē. Ministrijai bija jāpārliecinās par nodokļu parāda esību.

[3.2] Pieteicējas nodokļu parāds radies, pamatojoties uz Valsts vides dienesta 2017.gada 26.maija lēmumu Nr.10A/2017, taču minētais lēmums ir pārsūdzēts.

Saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likuma 30.panta otro un trešo daļu dabas resursu nodokļa aprēķināšanu kontrolē Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, tās padotībā esošās iestādes un VID, bet nodokļa iemaksu kontroli, uzskaiti un piedziņu veic VID.

Pieteicēja uzskata, ka dabas resursu nodokli VID neadministrē.

[3.3] VID ir uzsācis piedziņas darbības pret pieteicēju.

Ja tiesas nolēmums administratīvajā lietā Nr.A420243717 būs pieteicējai labvēlīgs, nodokļu parāda esība netiks konstatēta, bet VID būs jāatmaksā visa piedzītā naudas summa.

[4] Rakstveida paskaidrojumā ministrija pieteikumu neatzīst un lūdz noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā ietvertajiem apsvērumiem.

Ministrija paskaidro, ka atbilstoši Ministru kabineta 2018.gada 10.aprīļa noteikumu Nr.215 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību"" anotācijai Noteikumu Nr.262 60.^{2} punkta mērķis ir pārliecināties par komersanta nodokļu nomaksu. Jēdziens "nodokļu parāds" normā tiek attiecināts uz komersantu, nevis uz nodokļa parādu administrējošo iestādi. Noteikumu Nr.262 60.^{2} punktā ir noteikts pienākums pārliecināties par visiem konkrētā komersanta nodokļu parādiem. Ar jēdzienu "nodokļu administrēšana" jāsaprot arī nodokļu parādu kontrole. Ministrija atsaucas uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 8.punktu.

[5] Trešā persona AS "Enerģijas publiskais tirgotājs" rakstveida paskaidrojumā ir norādījusi, ka Lēmums ir pamatots.

[6] Administratīvā rajona tiesa ar 2019.gada 24.septembra spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[6.1] Lietā ir strīds par to, vai uz Lēmuma pieņemšanas brīdi pieteicējai bija VID administrēta nodokļa parāds, kas pārsniedz 150 *euro*.

[6.2] Tiesa atsaucās uz Noteikumu Nr.262 60.^{2}, 61.^{4} un 62.^{2} punktu.

Komersantiem, kuri ir ieguvuši tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ir pienākums ievērot valsts atbalsta saņemšanai noteiktās prasības, tostarp nepieļaut nodokļu (nodevu) parādus, kuru kopsumma pārsniedz 150 *euro*.

Ja trīs mēnešu laikā no brīdinājuma saņemšanas ministrijā netiek iesniegts apliecinājums par parāda samaksu, ministrijai ir jāpieņem lēmums par piešķirto tiesību atcelšanu un pienākuma uzlikšanu atmaksāt saņemto valsts atbalstu.

[6.3] Atbilstoši VID informācijai pieteicējai uz 2018.gada 31.maiju bija VID administrēto nodokļu parāds 91 105,94 *euro* (*lietas 37.lapa*).

No VID publiskojamās datu bāzes par VID administrēto nodokļu (nodevu) parādniekiem tiesa konstatēja, ka 2018.gada 7.oktobrī pieteicējai bija VID administrēto nodokļu parāds 93 577,44 *euro*, bet 2018.gada 26.oktobrī pieteicējai bija VID administrēto nodokļu parāds 94 061,18 *euro*.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi pieteicējai bija VID administrēto nodokļu parāds, kas pārsniedza 150 *euro*.

Tiesa konstatēja, ka pieteicējas nodokļu parāds turpina pieaugt.

Ministrija nosūtīja pieteicējai brīdinājumu saskaņā ar Noteikumu Nr.262 60.^{2} un 61.^{4} punktu, taču pieteicēja triju mēnešu laikā neiesniedza ministrijā apliecinājumu tam, ka tai nav VID administrēto nodokļu parāda, kas pārsniegtu 150 *euro*.

Tiesa atzina, ka pieteicēja ministrijas noteiktajā termiņā nebija novērsusi noteikumu Nr.262 60.^{2} punktā noteikto prasību pārkāpumu, un tādējādi uz Lēmuma pieņemšanas brīdi bija iestājušies Noteikumu Nr.262 62.^{2} punktā minētie apstākļi. Līdz ar to ministrijai bija pienākums izdot obligāto administratīvo aktu par pieteicējai piešķirto tiesību pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros atcelšanu, kā arī uzlikt pieteicējai pienākumu mēneša laikā atmaksāt publiskajam tirgotājam visu atbalstu, kas pārsniedz tirgus cenu, par elektroenerģijas pārdošanu obligātā iepirkuma ietvaros, ko publiskais tirgotājs izmaksājis visā periodā kopš brīdinājuma saņemšanas.

[6.4] Nav izšķirošas nozīmes tam, ka pieteicējas nodokļu parāds ir konstatēts ar Valsts vides dienesta 2017.gada 26.maija lēmumu Nr.10A/2017, kas ir pārsūdzēts.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 185.panta ceturtās daļas noteikumiem pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur administratīvā akta darbību, ja administratīvais akts uzliek pienākumu samaksāt nodokli, nodevu vai veikt citu maksājumu valsts vai pašvaldības budžetā.

Tā kā pieteicēja neizpildīja ar Valsts vides dienesta 2017.gada 26.maija lēmumu Nr.10A/2017 uzlikto pienākumu samaksāt valsts budžetā dabas resursu nodokli, pieteicēja ir uzskatāma par nodokļu parādnieci.

[6.5] Tiesa kritiski vērtēja pieteicējas argumentus, ka VID neadministrē dabas resursu nodokli un ka pieteicējai nav VID administrēto nodokļu parāda.

Saskaņā ar likuma "Par Valsts ieņēmumu dienestu" 1.pantā noteikto VID ir finanšu ministra padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina nodokļu maksājumu un nodokļu maksātāju uzskaiti, valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu Latvijas Republikas teritorijā.

Atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 18.punktam nodokļu administrācijas pienākums ir nodrošināt nodokļu (nodevu) iekasēšanas publiskumu, regulāri publicējot informāciju par atsevišķu nodokļu (nodevu) kopieņēmumiem, un informācijas pieejamību par tiem nodokļu maksātājiem, kuriem VID administrēto nodokļu (nodevu) parāda kopsumma pārsniedz 150 *euro*, izņemot nodokļu maksājumus, kuru maksāšanas termiņš saskaņā ar šā likuma 24.panta pirmo un $1.^3$ daļu ir pagarināts, sadalīts termiņos, atlikts vai atkārtoti sadalīts termiņos. Informāciju par minētajiem parādniekiem iekļauj VID administrēto nodokļu (nodevu) parādnieku datubāzē un tās pieejamību nodrošina, ievērojot šā likuma 22.panta pirmās daļas 1.punktā un trešajā daļā minētos nosacījumus, kā arī aktualizē katru mēnesi septītajā un divdesmit sestajā datumā.

Minētā likuma 20.pants noteic institūcijas, kas administrē konkrētus nodokļus, un 20.panta 6.punktā ir noteikts, ka dabas resursu nodokli administrē VID, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un tās padotībā esošās iestādes atbilstoši Dabas resursu nodokļa likumam.

Savukārt Dabas resursu nodokļa likuma 30.panta otrā daļa noteic, ka nodokļa aprēķinu kontrolē Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, tās padotībā esošās iestādes un VID.

Nodokļa iemaksu kontroli, uzskaiti, piedziņu un sadali veic VID saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likuma 30.panta trešajā daļā noteikto.

Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka VID administrē arī dabas resursu nodokli.

Ar Ministru kabineta 2012.gada 28.augusta noteikumu Nr.606 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību"" (turpmāk – Noteikumi Nr.606) 12.punktu Noteikumi Nr.262 tika papildināti ar $60.^2$ punktu šādā redakcijā: "Ministrija izvērtē šo noteikumu 60.punktā minēto pārskatu, tai skaitā pārliecinās, ka attiecīgajā gada pārskata periodā komersants ievēro būvniecību un būvju ekspluatāciju reglamentējošo normatīvo aktu prasības un ka komersantam nav bijuši nodokļu parādi, tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parādi".

Šāda tiesību norma tiek iekļauta noteikumos Nr.262 ar mērķi ieviest papildu kontroles mehānismus komersantiem, kas jau saņēmuši tiesības pārdot koģenerācijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai tiesības saņemt maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu un ir uzsākuši elektroenerģijas ražošanu un pārdošanu, paredzot, ka komersants izpilda nodokļu saistības pret valsti un darbiniekiem (*sk. Noteikumu Nr.606 anotāciju*).

Ar Ministru kabineta 2018.gada 10.aprīļa noteikumiem Nr.215 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību"" (turpmāk – Noteikumi Nr.215), kas stājās spēkā 2018.gada 27.aprīlī, tika ieviesti papildus kontroles mehānismi, tostarp, uzliekot ministrijai pienākumu reizi pusgadā pārliecināties, vai komersantam nav VID administrēto nodokļu un nodevu parādu ($60.^2$ punkts) un atcelt lēmumu, ar kuru komersantam piešķirtas tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ja komersants nav novērsis nodokļu samaksas pienākuma pārkāpumu ($62.^2$ punkts).

Lai konstatētu faktisko situāciju par komersantu, kas saņem valsts atbalstu obligātā iepirkuma mehānisma ietvaros, nodokļu nomaksu, ar noteikumu projektu precizēts $60.^2$ punkts, nosakot, ka ministrija reizi pusgadā pārliecinās par nodokļu nomaksu un izsaka brīdinājumu, ja parāds ir lielāks par 150 *euro*, attiecīgi ar noteikumu projektu paredzēts svītrot noteikumu Nr.262 $60.^2$ 2.apakšpunktu, kas noteica nodokļu nomaksas pārbaudi par iepriekšējo gada pārskata periodu (*sk. Noteikumu Nr.215 anotāciju*).

Tiesa norādīja, ka Noteikumu Nr.262 2018.gada 10.aprīļa grozījumi ieviesa papildus uzraudzības un kontroles mehānismu. No minētajiem grozījumiem (arī no anotācijas) nav konstatējama likumdevēja griba kontroles mehānismā iekļaut tikai VID administrētos nodokļus.

Pieteicējas viedokli tiesa atzina par nepamatotu, jo no Noteikumu Nr.262 normām nav konstatējams, ka Ministru kabinets būtu sašaurinājis nodokļa parāda jēdzienu, attiecinot to tikai uz VID administrēto nodokļu un nodevu parādu.

Noteikumu Nr.215 anotācijā ietvertais skaidrojums apstiprina, ka noteikumu Nr.262 $60.^2$ punkta mērķis ir pārliecināties par komersanta nodokļu nomaksu.

[6.6] Atsaucoties uz Dabas resursu nodokļa likuma 21.panta otro daļu, 13.panta pirmo daļu un $19.^1$ pantu, tiesa norādīja, ka arī tad, ja dabas resursu nodokli aprēķina, piemērojot nodokļa likmi desmitkāršā apmērā, nodoklis tiek aprēķināts atbilstoši faktiski izmantotajam dabas resursu apjomam, konkrētajā gadījumā – atkarībā no hidrotehniskajai būvei caurplūdušā ūdens daudzuma. Līdz ar to, lai arī pieteicējai ir noteiktas mantiska rakstura sekas, kuras pēc to veida un smaguma atbilst soda sankcijai, tomēr aprēķinātais dabas resursu nodoklis ir uzskatāms par nodokļa parādu (nevis par soda naudu). Nodoklis ir aprēķināts pēc paaugstinātas likmes par noteiktā laika periodā izmantoto ūdens daudzumu.

[6.7] Tiesa atsaucās uz Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 1.punktu un Noteikumu Nr.262 $62.^2$ punktu

un atzina Lēmumu par tiesisku un pamatotu.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.septembra spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, norādot pēc būtības tādus pašus argumentus kā pieteikumā. Pieteicēja argumentē, ka par nekustamā īpašuma nodokļa parāda esību netiek iegūta informācija, tādējādi ne visos gadījumos, kad komersantam ir nodokļu parādi, tiek pieņemts nelabvēlīgs lēmums. Pieteicēja uzskata, ka bija pamats apturēt tiesvedību šajā lietā, kamēr tiks atrisināts strīds par dabas resursu nodokļa parādu.

[8] Trešā persona rakstveida paskaidrojumā apelācijas sūdzību neatzīst, bet piekrīt pirmās instances tiesas spriedumam.

[9] Būvniecības valsts kontroles birojs rakstveida paskaidrojumā ir norādījis, ka apelācijas sūdzība nav pamatota.

Motīvu daļa

[10] Pieteicēja lūdza noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas lūgums nav pienācīgi motivēts, jo lietā nav iesniegti jauni pierādījumi, kurus būtu nepieciešams pārbaudīt tiesas sēdē, kā arī nav norādīts cits pamatojums, no kura būtu izsecināma objektīva nepieciešamība rīkot tiesas sēdi.

Pieteicēja administratīvā procesa laikā iestādē, pirmās instances tiesas sēdē un arī apelācijas sūdzībā ir paudusi savus argumentus par lietas būtību. Pieteicējai tika nodrošinātas tiesības uz lietas izskatīšanu tiesas sēdē Administratīvajā rajona tiesā, un minētās tiesības pieteicēja ir īstenojusi. Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē ir sniedzis paskaidrojumus par lietas apstākļiem. Lietā neatrodas pierādījumi tam, ka pieteicējas pārstāvim būtu liegtas vai ierobežotas tiesības paust savus argumentus par lietas apstākļiem vai iesniegt pierādījumus.

Tas, ka pieteicēja nepiekrīt Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietvertajam lietas apstākļu un lietā esošo pierādījumu vērtējumam, vēl pats par sevi nevar būt par tiesisku pamatu tiesas sēdes rīkošanai arī apelācijas instances tiesā, ja nav konstatējama objektīva nepieciešamība izskatīt lietu mutvārdu procesā.

Atbilstoši judikatūras atziņām (*sk. Senāta 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-246/2017 9.punktu*) tiesības uz taisnīgu tiesu ir vienas no būtiskākajām pamattiesībām, jo no to pienācīgas nodrošināšanas lielā mērā ir atkarīga pārējo tiesību aizsardzība un nodrošināšana. Ņemot vērā šo tiesību nozīmi demokrātiskā sabiedrībā, no tiesībām uz taisnīgu tiesu izrietošās garantijas nav pieļaujams interpretēt sašaurināti. Turklāt papildus valsts pozitīvajiem pienākumiem tiesību uz taisnīgu nodrošināšanā valstij ir arī pienākums atturēties no jebkādām darbībām, kas rada nepamatotus šķēršļus tiesību uz taisnīgu tiesu pilnvērtīgai izmantošanai (*sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 124., 125.lapa*).

Tiesības uz taisnīgu tiesu veido vairāki savstarpēji saistīti elementi jeb garantijas un principi, kas katrs atsevišķi un visi kopā ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pilnvērtīgu tiesību aizsardzības mehānismu – taisnīgas tiesas procesu. Tostarp tiesības uz taisnīgu tiesu ietver tiesības uz mutvārdu procesu vismaz vienā tiesas instancē, kas lietu izskata pēc būtības (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1994.gada 23.februāra sprieduma lietā Fredin pret Zviedriju 21.punktu un 2002.gada 5.septembra lēmuma lietā Speil pret Austriju 2.punktu*).

Administratīvā procesa likums procesa dalībniekiem garantē tiesības uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā vismaz vienā tiesu instancē, un šo tiesību izmantošana ir atstāta procesa dalībnieka ziņā (*sk. Senāta 2016.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-630/2016 10.-12.punktu un 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-246/2017 9.punktu*).

Rakstveida procesā lietas dalībniekiem būtībā tiek nodrošināts tāds pats tiesību apjoms kā mutvārdu procesā, tādēļ procesa veids nevar ietekmēt lietas dalībnieku procesuālās tiesības. Ja lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, lai izspriestu lietu rakstveida procesā, kā arī procesa dalībniekiem ir bijusi iespēja sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem un procesa dalībnieku atkārtota uzklausīšana nav nepieciešama, apgabaltiesa lietu var izskatīt rakstveida procesā neatkarīgi no procesa dalībnieku vēlmēm (*sk. sal. Senāta 2016.gada 13.oktobra lēmuma lietā Nr.SKA-989/2016 6.punktu un 2014.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.SKA 0034-14 6.punktu*).

Izvērtējot lietas materiālus, apgabaltiesa atzīst, ka nav nepieciešams noteikt šīs lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši tiesības sniegt paskaidrojumus par lietas apstākļiem un iesniegt pierādījumus, tāpēc šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

Pamatojoties uz minētajiem apsvērumiem, apgabaltiesa noraida pieteicējas lūgumu par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[12] Izvērtējusi pirmās instances tiesas spriedumā ietverto pamatojumu, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.septembra spriedumā ietvertais pamatojums, ir pareizs un pilnībā pietiekams.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.septembra sprieduma motivācijai.

Atbildot uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem iebildumiem par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.septembra spriedumu, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[13] Uz pārsūdzētā Lēmuma pieņemšanas brīdi Noteikumu Nr.262 60.^{2} punkts noteica, ka ministrija reizi pusgadā pārliecinās, vai komersantam nav VID administrēto nodokļu un nodevu parādu. Ja ministrija konstatē, ka komersantam ir nodokļu vai nodevu parāds, kura kopsumma pārsniedz 150 *euro*, ministrija nosūta komersantam brīdinājumu par iespēju zaudēt tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Ar Ministru kabineta 2019.gada 10.decembra noteikumu Nr.621 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību"" 1.8. un 1.15.punktu NoteikumuNr.262 60.^{2} un 62.^{2} punktā aizstāti vārdi ",Ekonomikas ministrija" (attiecīgā locījumā) ar vārdiem "Būvniecības valsts kontroles birojs" (attiecīgā locījumā), minētie grozījumi ir stājušies spēkā 2020.gada 1.janvārī (pēc apelācijas tiesvedības ierosināšanas).

Ievērojot minēto, kopš 2020.gada 1.janvāra ministrijas īstenotās uzraudzības un kontroles funkcijas attiecībā uz elektroenerģijas obligātā iepirkuma sistēmas uzraudzību ir nodotas Būvniecības valsts kontroles birojam, tādēļ ar apgabaltiesas 2020.gada 21.janvāra lēmumu lietā atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātā ministrija tika aizstāta ar Būvniecības valsts kontroles biroju, kura kompetencē ir strīdus jautājuma izskatīšana.

Uz šīs lietas izskatīšanas brīdi Noteikumu Nr.262 60.^{2} punkts noteic, ka birojs reizi pusgadā pārliecinās, vai komersantam nav VID administrēto nodokļu un nodevu parādu. Ja birojs konstatē, ka komersantam ir nodokļu vai nodevu parāds, kura kopsumma pārsniedz 150 *euro*, birojs nosūta komersantam brīdinājumu par iespēju zaudēt tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Secināms, ka šajā lietā piemērojamās normas saturs pēc būtības nav mainījies, ir mainījusies tikai kompetentā iestāde.

Pieteicējas ieskatā piemērojamā tiesību norma attiecas uz tiem nodokļu parādiem, kurus VID administrē vienpersoniski. Turklāt pieteicējas ieskatā dabas resursu nodokli VID neadministrē.

Apgabaltiesa atzīst, ka šie pieteicējas argumenti ir aplami, jo tie nav balstīti tiesību normās.

Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" (*šeit un turpmāk tiesību normas ir izteiktas redakcijā, kas bija spēkā Lēmuma pieņemšanas brīdī*) 8.panta 7.punktu viens no Latvijas Republikas valsts nodokļiem ir dabas resursu nodoklis, bet tam atbilstošais likums par šā nodokļa uzlikšanu ir Dabas resursu nodokļa likums.

Atbilstoši tā paša likuma 20.panta 6.punktam dabas resursu nodokli administrē VID, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un tās padotībā esošās iestādes atbilstoši Dabas resursu nodokļa likumam.

Minētajās tiesību normās tiešā tekstā ir noteikts, ka VID administrē arī dabas resursu nodokli. Tas, ka dabas resursu nodokli administrē ne tikai VID, bet arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un tās padotībā esošās iestādes, nemaina faktu, ka dabas resursu nodokli VID administrē.

VID piedalās visu Latvijas Republikas nodokļu administrēšanā, tāpēc ir kritiski vērtējams pieteicējas viedoklis par Noteikumu Nr.2 6 2 60.^{2} punkta interpretāciju. Lietā piemērojamā tiesību norma neregulē nodokļu administrēšanas jautājumus. Valsts atbalsta maksājumi skar valsts fiskālās intereses, tādēļ ir jābūt pilnīgai pārliecībai, ka tie netiek izmaksāti negodprātīgiem komersantiem. Piemērojamās normas mērķis ir novērst situāciju, kad valsts atbalsts tiek izmaksāts komersantam, kurš neievēro normatīvo aktu prasības, nemaksājot valstī noteiktos nodokļus vai nodevas, kā rezultātā komersantam ir nodokļa vai nodevas parāds, kas pārsniedz 150 *euro*. Šādu kārtību ir noteicis likumdevējs, un nekādi izņēmumi no tās nav paredzēti.

[14] Tāpat ir kritiski vērtējams pieteicējas viedoklis, ka netiek iegūta informācija par nekustamā īpašuma nodokļa parādu un ka ne visos gadījumos, kad nodokļu parāds pārsniedz 150 *euro*, tiek pieņemts komersantam nelabvēlīgs lēmums.

Pieteicēja nav norādījusi konkrētu gadījumu, kad tādos pašos apstākļos, kādi ir konstatējami šajā lietā, ministrija vai birojs būtu rīkojušies atšķirīgi.

Likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 8.panta pirmā daļa noteic, ka nekustamā īpašuma nodoklis tiek iemaksāts tās republikas pilsētas vai novada pašvaldības budžetā, kuras administratīvajā teritorijā atrodas nekustamais īpašums vai tā daļa.

Savukārt tā paša panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka kontroli pār šā likuma pareizu piemērošanu nodrošina VID.

Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 20.panta 3.punktu nekustamā īpašuma nodokli administrē VID un pašvaldības atbilstoši likumam "Par nekustamā īpašuma nodokli".

Ievērojot minēto, secināms, ka arī nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanu likumdevējs ir noteicis VID kompetencē.

Interpretējot likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 8.panta ceturto daļu, Senāts ir norādījis, ka VID veic vispārēju uzraudzību ar mērķi nodrošināt, ka arī nodokļa, kas ir nodots pašvaldībām, administrēšanā un likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" piemērošanā valstī tiktu ievērota vienota pieeja. Mehānisms izveidots tādējādi, ka VID savu uzraudzību veic izlases kārtībā. Nekustamā īpašuma nodokļa maksātājam attiecības ir vienīgi ar pašvaldību – iestādi Administratīvā

procesa likuma 1.panta pirmās daļas izpratnē. Jo tikai pašvaldībai ir piešķirtas pilnvaras šā nodokļa aprēķināšanas un iekasēšanas jomā. Savukārt VID darbība ir vērsta nevis uz attiecībām ar nodokļa maksātāju, bet ar pašvaldībām, lai tās vienveidīgi un atbilstoši piemērotu likumu "Par nekustamā īpašuma nodokli" (*sk. Senāta 2013.gada 14.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-239/2013 10.punktu*).

Apgabaltiesa uzskata, ka Senāta sniegtajai likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 8.panta ceturtās daļas interpretācijai ir nozīme arī šīs lietas izskatīšanā, jo tā ievieš skaidrību par VID lomu nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanā.

Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 8.punktu VID kā nodokļu administrācijas pienākumos ir nodrošināt nodokļu (nodevu) iekasēšanas publiskumu, regulāri publicējot informāciju par atsevišķu nodokļu (nodevu) kopieņēmumiem, un informācijas pieejamību par tiem nodokļu maksātājiem, kuriem Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu (nodevu) parāda kopsumma pārsniedz 150 *euro*, izņemot nodokļu maksājumus, kuru maksāšanas termiņš saskaņā ar šā likuma 24.panta pirmo un 1.3 daļu ir pagarināts, sadalīts termiņos, atlikts vai atkārtoti sadalīts termiņos. Informāciju par minētajiem parādniekiem iekļauj Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu (nodevu) parādnieku datubāzē un tās pieejamību nodrošina, ievērojot šā likuma 22.panta pirmās daļas 1.punktā un trešajā daļā minētos nosacījumus, kā arī aktualizē katru mēnesi septītajā un divdesmit sestajā datumā.

Nav izšķirošas nozīmes minētajām atšķirībām kompetento iestāžu funkcijās, administrējot valstī noteiktos nodokļus un nodevas, jo, kā jau tika norādīts, Noteikumu Nr.262 60.^{2} punkta mērķis un jēga ir novērst situāciju, kad valsts atbalsts tiek izmaksāts komersantam, kurš neievēro normatīvo aktu prasības, nemaksājot valstī noteiktos nodokļus vai nodevas (sk. likuma "Par nodokļiem un nodevām" 8.pantu un III nodaļu), kā rezultātā komersantam ir nodokļa vai nodevas parāds, kas pārsniedz 150 *euro*.

[15] Pieteicēja uzskata, ka ir pamats apturēt tiesvedību šajā lietā, kamēr tiks atrisināts strīds par dabas resursu nodokļa parādu.

Administratīvā rajona tiesa 2019.gada 3.septembra tiesas sēdes laikā noraidīja pieteicējas pieteikto lūgumu par tiesvedības apturēšanu šajā lietā, norādot, ka administratīvās lietas Nr.A420243717 izskatīšana kasācijas kārtībā nav šķērslis šīs lietas izskatīšanai (*lietas 82.lapas otra puse*).

Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinājumiem.

Apgabaltiesa tādā pašā sastāvā 2018.gada 30.maijā izskatīja administratīvo lietu Nr.A420243717, kurā bija konstatējami turpmāk norādītie apstākļi.

Valsts vides dienests savas kompetences ietvaros konstatēja, ka, veicot saimniecisko darbību Greivuļu HES, ražojot elektroenerģiju un nododot to tīklā, pieteicēja pārkāpj vides aizsardzības normatīvajos aktos noteiktās obligātās prasības, jo nav saņemta ūdens resursu lietošanas atļauja un nav iesniegts iesniegums attiecīgās atļaujas saņemšanai. Tādējādi pieteicēja prettiesiski lietoja ūdens resursus (bez nepieciešamās atļaujas) no 2014.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.decembrim, tādēļ pieteicējai tika uzlikts pienākums samaksāt dabas resursu nodokli desmitkāršā apmērā 103 878,00 *euro* (93 490,20 *euro* virs nodokļa summas (10 387,80 *euro*), kāda būtu aprēķināma saskaņā ar pamatlikmi).

Dabas resursu nodokli aprēķina atbilstoši faktiski izmantotajam dabas resursu apjomam (šajā gadījumā – atkarībā no hidrotehniskajai būvei caurplūdušā ūdens daudzuma). Savukārt paaugstināta nodokļu likme tiek piemērota par izmantoto ūdens daudzumu, ja tas darīts bīstamā veidā (bez atļaujas), kas *a priori* nozīmē izmantotā ūdens un apkārtējās vides apdraudējuma risku.

Ar 2017.gada 24.februāra ar lēmumu Nr.G07/262017 administratīvā pārkāpuma lietā saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 64.pantu (formāls pārkāpuma sastāvs) par hidrotehniskās būves darbību bez ūdens resursu lietošanas atļaujas pieteicējai tika piemērots naudas sods 500 *euro* apmērā. Minētais lēmums nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā, un tas nozīmē, ka nav strīda par faktu, ka pieteicēja izdarīja attiecīgo pārkāpumu – pieļāva hidrotehniskās būves darbību bez ūdens resursu lietošanas atļaujas.

Pieteicējai uzlikts pienākums samaksāt dabas resursu nodokli, pamatojoties uz Dabas resursu nodokļa likuma 21.panta otro daļu, kas imperatīvi noteic, ka nodoklis aprēķināms, piemērojot nodokļa likmi desmitkāršā apmērā, ja izmantoti dabas resursi bez nepieciešamās atļaujas.

Konstatējot šādus apstākļus, Valsts vides dienestam ir pienākums izdot obligāto administratīvo aktu.

Likumdevējs nav paredzējis, ka dabas resursu nodokļa apmērs varētu būt atkarīgs vēl no kādiem citiem apstākļiem, tostarp no tā, vai pieteicēja ir vai nav administratīvi sodīta.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa nekonstatē tādus apstākļus, kas varētu ietekmēt šīs lietas izskatīšanas rezultātu.

Izskatāmajā lietā jāizšķir strīds par to, vai uz Lēmuma pieņemšanas brīdi bija iestājušies Noteikumu Nr.262 normās paredzētie priekšnosacījumi, pie kuriem ministrijai bija pienākums izdot pieteicējai nelabvēlīgo administratīvo aktu, proti, atcelt 2009.gada 25.novembra lēmumu Nr.1-6.1-986, ar kuru pieteicējai tika piešķirtas tiesības pārdot Greivuļu HES saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros līdz 750 MWh gadā.

Apgabaltiesa jau konstatēja, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi pieteicējai bija dabas resursu nodokļa parāds, kas ievērojami pārsniedza likumdevēja noteikto robežlielumu (150 *euro*), un administratīvās lietas Nr.A420243717 izskatīšana kasācijas kārtībā šo faktu nemaina.

Šajā lietā nozīmīgu apstākļu pārbaudei un šīs lietas izskatīšanai nav nepieciešams, lai būtu stājies spēkā tiesas nolēmums administratīvajā lietā Nr.A420243717.

Gadījumā, ja nākotnē tiktu atcelts administratīvajā lietā Nr.A420243717 pārsūdzētais Valsts vides dienesta izdotais

administratīvais akts, pieteicējai rastos tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par jaunatklātiem apstākļiem, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 353.panta 4.punktu. Šāds procesuāls risinājums ir paredzēts situācijā, kuras iestāšanās iespēju lietā saskata pieteicēja (*sk. sal. Senāta 2015.gada 16.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1060/2015 7.punktu*).

[16] Rezumējot visu iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka nav tiesiska pamata Lēmuma atcelšanai, tādēļ pieteicējas pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt SIA "ILPEKS" pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2019.gada 7.februāra lēmuma Nr.3.11-6/2019/84 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente R.Paegle

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnese M.Osmane

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.